

ІЗ ПІСНІ СЛОВА НЕ ВИКИНЕШ: ДІАЛЕКТИЗМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПІСНІ

Наталія ПІДДУБНА

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри української мови імені професора Л. А. Лисиченко
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
вул. Алчевських, 29, м. Харків
ORCID: 0000-0003-0331-0496
piddubnan71@gmail.com*

Петро РЕДІН

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції
Навчально-науковий інститут «Інститут державного управління»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків
ORCID: 0000-0002-5186-6918
redinpetro@gmail.com*

У статті проаналізовано особливості функціонування діалектизмів у сучасній українській пісні ХХІ століття та визначено їхню роль у художньому мовленні. Дослідження зосереджене на виявленні мовних елементів говорів різних наріч української мови в пісенних текстах, що відображають регіональну своєрідність української мови. У роботі простежено традиції використання діалектної лексики в народній творчості та їх продовження в сучасному пісенному тексті.

З'ясовано, що діалектизми можуть функціонувати на різних мовних рівнях, формуючи колорит мовлення та посилюючи емоційно-стилістичний ефект. Особливу увагу приділено аналізу текстів популярних українських виконавців, у яких діалектні елементи виступають засобом інтимізації та експресивізації пісенного мовлення, сприяють створенню ефекту живого спілкування та підкреслюють регіональну ідентичність мовців.

Розглянуто приклади використання гуцульського, слобожанського та інших регіональних різновидів мовлення в сучасній пісні. Наголошено, що активізація діалектної лексики у піснях сприяє популяризації мовної різноманітності та формує позитивне сприйняття регіональних особливостей. Водночас окреслено проблему розмежування діалектного мовлення та суржику, оскільки в окремих текстах спостерігається змішування українських і російських мовних елементів, що може призводити до розхитування мовної норми.

Зроблено висновок, що діалектизми є важливим естетичним і стилістичним ресурсом сучасної української пісні. Їх використання у пісенному тексті сприяє збереженню культурної спадщини, увиразненню художнього мовлення та утвердженню багатства й різноманітності української мови.

Ключові слова: говірка, говір, діалектизм, експресивізація, інтимізація, наріччя, пісенний текст, суржик, українська мова, художнє мовлення.

THE LYRICS ARE WHAT THEY ARE: DIALECTISMS IN MODERN UKRAINIAN SONG

Natalia PIDDUBNA

*Doctor of Philological Sciences,
Professor at the Department of Ukrainian Language named
after Professor L. A. Lysichenko
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
29 Alchevskykh str., Kharkiv
ORCID: 0000-0003-0331-0496
piddubnan71@gmail.com*

Petro REDIN

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Law
National Security and European Integration Chair, Educational and Scientific
Institute "Institute of Public Administration"
V. N. Karazin Kharkiv National University
4 Freedom sqr., Kharkiv
ORCID: 0000-0002-5186-6918
redinpetro@gmail.com*

The article analyses the features of dialectism in contemporary Ukrainian songs of the 21st century and determines its role in artistic speech. The research focuses on identifying linguistic elements of various Ukrainian dialects in song texts, reflecting the regional peculiarity of the Ukrainian language. The work traces the traditions of using dialect vocabulary in folk creativity and their continuation in contemporary song texts.

It has been established that dialectisms can function at various linguistic levels, shaping the colour of speech and enhancing the emotional and stylistic effect. Special attention is given to the analysis of texts by popular Ukrainian performers, in which dialect elements serve to intensify and enhance the expressiveness of song speech, contribute to creating an effect of live communication, and emphasise the regional identity of the speakers.

Considers examples of the use of Hutsul, Slobozhanshchyna, and other regional varieties of speech in contemporary songs. It is emphasised that the activation of dialect vocabulary in songs contributes to the popularisation of linguistic diversity and

shapes a positive perception of regional characteristics. At the same time, the problem of distinguishing between dialect speech and Surzhyk is outlined, as some texts mix Ukrainian and Russian language elements, which can destabilise the language norm.

It is concluded that dialectisms are an important aesthetic and stylistic resource of modern Ukrainian song. Their use in song lyrics contributes to the preservation of cultural heritage, the enhancement of artistic expression, and the affirmation of the richness and diversity of the Ukrainian language.

Key words: *vernacular, speech, dialectism, expressiveness, intimacy, dialect, song lyrics, Surzhyk, Ukrainian language, artistic expression.*

Постановка проблеми. Глобалізаційні світові процеси часто призводять до нівеляції національних цінностей, унаслідок чого відбувається стрімка асиміляція різних культур, втрачається національна самобутність, зникають не лише діалекти, а й мови. У таку епоху значна частина мовців чинить свідомий чи несвідомий опір, намагаючись зберегти своє, рідне, те, що пов'язує з родом і народом незримими ниточками. Сьогодні надзвичайно актуальною є думка про те, що «говірне мовлення завжди було, є і буде живлющим джерелом для літературної мови». Вона з нього постала, і жити їм, узаємодіючи й взаємозбагачуючися, вічно» [10, с. 4]. Очевидно, цим і зумовлена активізація вживання якщо не діалектів, то принаймні їхніх елементів у художній літературі, що своєю чергою спонукало мовознавців до дослідження цього явища. Зокрема, лише за останні роки особливості вживання поліських діалектів у сучасній художній літературі детально досліджені в праці Ю. Громика та А. Яворського [2], гуцульський діалект південно-західного наріччя – у словнику «Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові» [3]. У фокусі наукових досліджень опинилися діалектизми як елементи ідіостилю українських письменників, що демонструють праці Валентини Грещук [4], О. Ципердюк [15], Х. Стецик та Л. Добровольської [14] та ін. Місце зазначених мовних одиниць у сучасній авторській пісні досліджують Д. Запорожська [6], О. Клещова [7] та ін., однак на сьогодні ця тема розглянута далеко не повно, що й зумовлює актуальність нашої розвідки.

Мета статті – виявити роль і місце діалектизмів у сучасній українській пісні XXI ст. з огляду на традиційність їх уживання і новітні тенденції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діалектизми завжди були притаманні пісенній творчості українців. Передовсім це стосується усної народної творчості, яка з огляду на ритмомелодіку та римування традиційно зазнавала порівняно незначної цензури щодо вилучення діалектних елементів. Завдяки цьому навіть не посвячений у діалектологію пересічний українець міг мимохіть засвоювати окремі діалектні елементи, переважно лексичні та морфологічні, адже, наприклад, пісню «*Чорні очка, чорні очка, як терен, коли ми ся поберем*» знають в усій Україні, відтак мовці свідомо чи несвідомо вживають у тексті діалектну форму, властиву говорам південно-західного наріччя, у різних куточках України. З другого боку, те, що в низці випадків діалектні форми замінюються на літературні, як-от у пісні «*Ой чорная си чорна, чорнява, як циганка, / Ще-м си*

полюбила / Чорнявого Іванка» на *Чом ти полюбила*, є цілком закономірним явищем, адже в пісні, як і в будь-якому літературному творі, вживання діалектизму може спричинити нерозуміння, як зауважив Василь Грещук, «несе в собі загрозу творення значних перешкод для пересічного читача, не знайомого з особливостями цього говору, для сприймання твору» [5, с. 218].

Зрозуміло, що в популярних авторських піснях радянської доби, які співалися на всій території України, вживання діалектизмів було доволі обмеженим. Передовсім прикладом такого поодинокого вживання може слугувати пісня «Черемшина» (муз. В. Михайлюка на слова М. Юрійчука), що збагатила лексику українців різних регіонів лексевою *плай* (*А вівчар жене отару плай, тьохнув пісню соловей за гаєм*), яка з ремаркою *діал.* увійшла до загальнономовних словників, зокрема СУМ-11: *плай* – *діал.* «Стежка в горах» [12, VI, с. 558].

Упадають в око пісні, які отримали нове життя саме в наш час, а до цього були відомими на обмежених місцевими діалектами територіях, наприклад «реанімовані» сучасними виконавцями пісні «Под облачком» та «Ой верше, мій верше», в основу яких, відповідно, покладено лемківський говір південно-західного наріччя: *Ой, верше, мій верше, (...) / Уж мі так не буде, / Як... як було перше* (Ой, верше, мій верше...); *Под облачком явір похилений, / Сидит на нім пташок прімилений. / Слухай, мила, як тот пташок співат, / Же з любови нич добра не биват* (Под облачком...).

Деякі пісні були створені як покладений на музику текст українських класиків ХІХ-поч. ХХ ст. Ідеться, наприклад, про пісню групи «Один в каное» «Човен» (2016), яка була покладена на слова І. Франка. Звідси, відповідно, і діалектизми, властиві південно-західному наріччю: *Не один втонув тут човен Да не кождий же втонув / Хоч би дев'ять не вернуло, а десятый повернув / А хто знає, може в бурю іменно спасешся ти / Може іменно тобі ся вдасть до цілі доплити*.

На сьогодні в нашій музичній культурі наявна низка пісень, у яких є окремі діалектні вкраплення. Передовсім це пісні так би мовити «раннього» С. Вакарчука та Кузьми Скрябіна, де натрапляємо на лексичні, фонетичні, зокрема акцентуаційні, діалектні вияви: *Я налию собі, я налию тобі вина, / А хочеш із медом. / Хто ти є, ти взяла моє життя, / І не віддала* (С. Вакарчук); *Здається, що то було так давно / Коли в руках тримаю цей альбом. / Нам було абсолютно все одно, / Не маючи нічого, мати всьо. (...) / Ми жили всі так, ніби то був сон, (...) / Чекали, що прийде такий момент, / Коли під ноги впаде цілий світ* (Кузьма Скрябін).

Як видається, таке вживання діалектизмів у тексті пісень співаків, які є природними носіями південно-західного наріччя, є цілком умотивованим і слугує одним із засобів інтимізації поетично-пісенного мовлення, адже створює ефект невимушеного спілкування з близькими людьми.

Одним з активних провайдерів діалектизмів у пісні на українській сцені є М. Хома (Дзідзьо): *З тобою ми ся поженили. (...) / Тільки, коли спимо, боюсь. / Бо як ся ти не так повернеш, / То я вже більше не проснусь*. Такі діалектні вкраплення (у наведеному фрагменті це виявляється в оформленні зворотних дієслів не лексикалізованою препозитивною часткою *ся*, що характерно для

південно-західних діалектів, зокрема для галицько-буковинських і карпатських говорів) у контексті творчого образу цього співака сприймаються більше як елемент вияву сміховинної культури.

У відомій сучасній пісні «Гоп-стоп, Білгород», що також має гумористичний характер, ця сама діалектна ознака, як видається, відіграє вже виразну стилістичну функцію експресивізації тексту унаслідок створення ефекту живого українського мовлення, що лунає на території міста Белгорода, що, хоч офіційно входить до складу держави-агресорки, має, однак, безпосереднє відношення до України, оскільки значна частина його мешканців розуміє та знає не лише літературну українську мову, а і її діалекти, відтак, до них і потрібно звертатися як до мешканців українського Білгорода (маркером належності цього міста до України також є написання його назви не з рекомендованою в правописі літерою «є», а з «і») з діалектними вкрапленнями (*що ся стало?*), порівн.: *«Артерії Дону вертають додому / Що з вашим лицем, білгородці, ся стало? / Налийте горілки, наїжтеся салом»*.

Популяризації українських діалектизмів сприяє і вживання їх у піснях воєнної тематики, зокрема у відомому неофіційному гімні українських спецпризначенців «Тихо пішов, тихо прийшов», у приспіві якої рефреном звучить фраза з діалектним прислівником *домів* «Тихо прийшов, тихо пішов, / Ворога знищено, як був наказ, (...) / **Домів повертається Спецназ**». Згідно зі «Словником української мови» *домів* – «*прися., діал. Додому*» [12, II, с. 362]. У дискурсі пісенного твору вона також виконує функцію експресивізації тексту, оскільки, на противагу лексемі *ворог*, яка омовлює поняття «чужий», є вербалізатором тематичного поля «свій».

На сьогодні спостерігаємо активізацію пісень, створених на основі того чи того діалекту. За нашими спостереженнями, пальму першості тут посідає гуцульський говір південно-західного наріччя, що загалом не суперечить тенденції використання створення художніх текстів на діалектній основі, на що звертає увагу В. Грещук, який зазначає, що «історія використання гуцульського говору в художній мові засвідчує велике зацікавлення в ньому як важливому естетично-зображальному засобі та різні способи його заманіфестування» [5, с. 215].

Серед лідерів щодо створення пісень на основі гуцульського говору – українська співачка *Fiinka* (Ірина Вихованець), родом із міста Надвірної Івано-Франківської області. Вона свідомо популяризує гуцульський колорит, елементи місцевої говірки, використовує специфічний акцент у мові творів та гумористичних скетчів на «Ліжник-ТВ» і прагне, щоб світ більше довідався про ці елементи місцевої української культури.

Як приклад розглянемо фрагмент із пісні «Довбуш», у якій діалектні елементи гуцульського говору південно-західного наріччя наявні на різних мовних рівнях: фонетичному, що, зокрема, виявляється в притаманній для низки говірок південно-західного наріччя рисі переходу фонемі /a/ після м'яких приголосних в /e/ (*дів[ч'е]та*) і, відповідно, пом'якшення африкати [ч']; морфологічному, що виявляється в уживанні твердого закінчення [т] у третій особі однини

теперішнього часу (*боли[m]*, *ходи[m]*), відсутності аглютинації частки [*с'а*] та її фонетичних варіантів при зворотних дієсловах у препозиції (*си підпирає*, *си перевели*); лексичному (*дгорі* «догори», *йой* «ой», *мешти* «черевики», *топірець* «дерев'яний або металевий топірець з довгою ручкою, прикрашений орнаментом (різьбою, інкрустацією деревом або кольоровим металом)», *хлоп* «чоловік, мужчина», *чисто* «зовсім, цілком» та ін.): **Боли** *серце*, *завмирає* / **Йой**, *дівчєта*, *чисто гину*, *всьо*, *вмираю* / **Коли** *легінь* *вуса має* / **А** як *ходить*, *топірцем си підпирає* / **Вже си** так *перевели хлопи*, *шо до решти* / **Одно гірше**, як *дівки*, *друге – биті мешти* / **А** я хочу, **шоб** *такий*, як *Довбуш в фольклорі* / **За** *такими у горби*, *дівчєта*, *дгорі-дгорі*

Прикметно, що журналісти також популяризують пісні, створені на діалектній основі. Зокрема, у дописі Т. Жидак 12. 02. 2023 на сайті видання «Бліц-інфо» під назвою ««Най хтос лиш слово скаже ше на діалект» – 15 гуцульських слів від запальної FІІNKA» (<https://www.blitz.if.ua/news/nay-khtos-lish-slovo-skazhe-she-na-dialekt-15-gutsulskikh-sliv-vid-zapalnoi-fiinka>), сама авторка статті використовує діалектні елементи й закликає читачів: «Таже доста говорити, давайте вчити!».

У статті подано мінісловник діалектної лексики із зазначенням пісні Fіinki. Зрозуміло, що такий словничок укладався на основі журналістської інтуїції й уподобань, тому, окрім низки діалектних лексем (*дгорі*, *кілько*, *кортячка*, *імити* (*ймити*)) та ін., до нього потрапили й загальноживані лексеми *кавальчик*, *конче*, зафіксовані в «Словнику української мови» без відповідної ремарки «діал.», порівн.: *Кавальчик* – Зменш. до **кавалок** (розм. Те_саме, що **шматок**) [12, IV, с. 66], *конче* – присл. 1. Неодмінно, обов'язково. 2. Дуже, вкрай [12, IV, с. 276], фонетично видозмінена лексема *убиратися* (*вбиратися*) «1. Одягатися взагалі або певним чином (відповідно до якоїсь події, якогось свята і т. ін.); / Одягатися гарно, наряджатися. // перев. недок. Мати звичку носити якийсь одяг, одягатися певним чином. // ким, за (в) кого. Одягатися певним чином, удаючи з себе когось. 2. Прикрашати себе чим-небудь» [12, X, с. 354], тоді як значна частина діалектизмів залишилася поза увагою укладачів цього мінісловничка (*заскобитати*, *ймити*, *шєм*, *фоса*, *пайта*, *нагавиці* та ін.). Проте, наприклад, діалектизм *мешти*, як видається, також потребує певного пояснення і не лише для тих, хто не є носієм південно-західного діалекту. Річ у тім, що сучасні молоді мовці, які переважно й становлять аудиторію Fіinki, сприймають її як таку, що має значення «туфлі», яке, до речі, саме з такою дефініцією подається в «Тлумачному словнику-довіднику гуцульських говірок» М. Шкрумеляка [16, с. 93]. Однак така дефініція дещо звужує семантику лексеми, втрачається етнолінгвістичний компонент, адже, на нашу думку, губиться первинний лексико-семантичний варіант цієї, нині вже багатозначної лексеми. Ідеться про зафіксоване в низці лексикографічних джерел значення «чоботи, взуття», як це фіксує онлайн-словник мови Івана Франка [11], або ж «діал. Взуття», як це бачимо в «Словнику української мови» [13, VIII, с. 670].

Мовлення сучасної молоді подекуди збіднене, що бачимо на прикладі учнівських творів, у яких можна прочитати, що «*Чіпка поїхав на заробітки*», а не *пішов*, оскільки підлітки не уявляють, як людина могла дістатися в далекий край інакше, як транспортом. Глумачення лексеми *мешти* як «туфлі» візуалізує зовнішність О. Довбуша також віддаленою від, так би мовити, оригіналу, оскільки змальовує легендарного опришка в сучасному взутті.

Своєрідним популяризатором південно-східного наріччя, а саме слобожанського говору, через пісню є співак Wellboy (Антон Вельбой, який народився в с. Грунь Охтирського району Сумської області), порівн.: *Гори, кручі, фільми Бертолуччі, Переповнюють вологой всі піски сипучі, / Зорі, жгучі, а над ними тучі, / Знову вийшло як завжди, / Та нам хотілось лучче. / Все як завжди, не виходе з голови, / І проростають як гриби ці почуття після зливи (...).*

У наведеному фрагменті наявні лексичні діалектизми *жгучі, лучче, тучі* є росіянізмами, що, як і будь-які запозичення, є типовим явищем для лексики того чи того діалекту, про що зауважив С. Бевзенко: «Проникнення іншомовних слів у діалекти відбувалося внаслідок більш-менш постійних безпосередніх контактів найрізноманітнішого характеру носіїв різних українських діалектів з носіями суміжних діалектів сусідніх мов» [1, с. 186].

Грамматичні діалектизми в наведеному фрагменті виявляються на рівні дієслівної форми *виходе*, у якій ненаголошене закінчення 3-ої ос. однини тепер, часу дієслів II дієвідміни, як і в більшості південно-східних говорів, підрівнюється під I дієвідміну (*ходе, носе, просе* та ін.), а також іменниковою формою *вологой*, у якій, як це і властиво південно-східному наріччю, в орудн. відм. однини іменників жін. роду поряд із закінченнями -ою, -єю можливі також паралельні усічені закінчення -ой, -ей.

Зазначимо, що такі діалектні елементи цілком органічно вплітаються у створений співаком творчий образ і не сприймаються як суржикові, чого не можна сказати про тексти відомого гурту «Курган & Agregat» з м. Близнюки, що на Харківщині, порівн.: *Ми на лавочке вдвойом / В тебе громкий телефон / Ти включай реп новой ери / І романтической просіла атмосфери / Ой, послухай тут про нас / Я ответил — мз, класс / А ти вообще в музике як, разбираєшся / Чи слівкі собираєш, глубоко не копаєшся?*

Як видається, тексти такого зразка є яскравим прикладом не лише перехідного етапу від російськомовності до українськомовності, а й розхитування мовної норми, популяризації суржику як небажаного явища, особливо серед молодого покоління, яке «повинно усвідомити, що використання суржику шкодить як самій мові, так і культурній самоідентифікації» [9, с. 106].

Своєрідним гімном діалектам української мови є пісня у виконанні дуету Гіпкі та ще Альони-Альони під назвою «Наше злото». Наводимо лише кілька рядків: *В кожному нашім регіоні своя мова файна / З тремпіля зніму й одягну фосу нову пайту! / Що в моїй балсанці, знаєш? Там чиста водиця! / А під мої треки тріснуть навіть нагавиці! / Дечко, путню, розпаль, протвінь я наповню словом! / Й буду запікати разом єдну рідну мову!*

У пісні одна з виконавиць сама зауважує, що «Я жила в двох регіонах, зараз уже третій! / Кажеш, суржик? Та говорю я на укр діалекті!», акцентуючи на різному розумінні нею суржику та діалекту й уважаючи діалектне мовлення природним для українців: *Яков я мовов говорю? Та народною! / Не з документів, не з правил, а природною! / Тако ек дома навчили, такої й я утинала! / Для мене мама сей говір із молоком передала!*

У тексті наявні елементи різних наріч української мови: *В кожному нашій регіоні своя мова файна / З тремпіля зніму й одягну фосу нову пайту! / Що в моїй балсанці, знаєш? Там чиста водиця!* Передовсім це діалектизми гуцульського говору південно-західного наріччя (*файний, ногавиці, єден* та ін.), слобожанського говору південно-східного наріччя *тремпель* – «трикутні плічка для одягу», північного, зокрема, поліського говору (*балсанка*). Принаймні лексему *балсанка* «пластикова пляшка для води» як типову для мовлення Чернігівщини сприймають самі мешканці цього регіону, про що йдеться, наприклад, у сюжеті «Чернігівські діалектизми. Що таке «балсанка»? (Ранок 22.07.19 <https://www.youtube.com/watch?v=O2GN4OdrQJA>), у якому її відносять до неологізмів і пов'язують її походження з різними словами, як-от *балон* або *бовтати*, що не видається переконливим, оскільки цю лексему та її фонетичні варіанти знаходимо в «Етимологічному словнику української мови», у якому вона розглядається як діалектна без зазначення регіону поширення: *балцанка* «оплетена лозою банка або бутель», *балсанка* – «металевий посуд»; *баксалка, баласцанка* «металевий посуд, сулія для олії, гасу». Згідно із цим джерелом, *балсанка* – запозичення з польської мови, де *balsamka* – «банка, посуд для бальзамів і духів, флакон» [6, I, с. 129]. Фонетичний варіант *балцанка* вміщений до «Словника української мови» у 20-х томах з ремаркою *рідко* зі значенням «металева посудина з вузьким отвором для зберігання рідин (гасу, олії і т. ін.)» [13, I, с. 343]. Отже, кваліфікувати її як неологізм навряд чи можна.

Виконавиці вдаються до вживання цілого синонімічного ряду діалектних лексем *Дечко, пунню, розпаль, протвінь я наповню словом! Й буду запікати разом єдну рідну мову!*, де, наприклад, *дечко, деко* – діал. Лист [12, II, с. 235] для випікання. У такий спосіб омовлюється прагнення виконавця пісні показати красу українських діалектів, їхню вартісність у складі «єдної рідної мови».

Висновки й перспективи подальшого дослідження. Отже, теза про те, що українські діалекти – невичерпне джерело поповнення української мови, була і є актуальною. Уживання діалектизмів у сучасній українській пісні сприймаємо як обов'язковий елемент вияву українцями поваги до свого коріння, своєї мови та культури, прагнення показати цінність кожного регіону, кожної говірки нашої країни. Діалектизми в пісенних текстах слугують потужним засобом експресивізації художнього мовлення, омовлення поняття «свій». Популяризація діалектів через пісню уможливорює нівелювання сприйняття діалектного як чужого, незрозумілого, що сприяє усвідомленню українців як єдиного народу, єдиної нації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бевзенко С. П. Українська діалектологія. Київ : Вища школа, 1980. 247 с.
2. Громик Ю., Яворський А. Поліські діалекти в сучасній художній літературі. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 304 с.
3. Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові. Словник: У 2 т. / Відп. ред. Василь Ґрещук. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2019. 584 с.
4. Ґрещук Валентина. Діалектна лексика в романі М. Дочинця «Горянин». *Українознавчі студії*. 2019. Вип. 20. С. 129–140.
5. Ґрещук Василь. Гуцульський діалект у мові сучасної української літератури. *Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія*. 2012. Випуск XXXII–XXXIII. С. 214–219.
6. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – Т. 1: А–Г. Київ : Наукова думка, 1982. 632 с.
7. Запорожська Д. М. Діалектизми в мові українських рок-поезій 1980-х років ХХ століття (на матеріалі текстів «Братів Гадюкіних»). *Лінгвістика*. 2018. № 2. С. 11–18.
8. Клещова О. Є. Поетичний і музичний талант Андрія Кузьменка. Zbiór raportów naukowych. „Literatura i kulturoznawstwo. Projekty naukowe”. Wykonane na materiałach Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji 27.02.2015 – 28.02.2015 roku. Sopot – Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. „Diamond trading tour”, 2015. Str. 114–118.
9. Матвеєва Н. Соціокультурні аспекти сприйняття суржику. *Studia methodologica*, № 60. 2025. С. 99–108.
10. Сагаровський А.А. Матеріали до Діалектного словника Центральної Слобожанщини (Харківщини). Випуск 1. А – Об'ясняється. ОВВ НМЦ ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 296 с.
11. Словник з творів Івана Франка онлайн. URL: <https://slovnyk.me/dict/franko/%D0%BC%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B8> (дата доступу: 20.01.2026).
12. Словник української мови [В 11 т.]. Київ : Наукова думка, 1970-1980.
13. Словник української мови [У 20 т.]. (т. 1–15). К. : Наукова думка, 2010–2024.
14. Стецик Х. М., Добровольська Л. А. Стилiстичнi функцiї дiалектизмiв у сучаснiй українськiй лiтературi (на матерiалi роману «Залiзна вода» Мирослава Лаюка). *Вченi записки ТНУ iменi В. I. Вернадського. Серiя: Фiлологiя. Журналiстика*. 2022. Том 33 (72) № 5 Ч. 1. С. 76–80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.1/13>
15. Ципердюк О. Гуцульські діалектизми в мові роману «Непрості» Тараса Прохаська. *Вісник Прикарпатського університету. Філологія*. 2012. Вип. 32–33. С. 242–250.
16. Шкрумеляк М. Тлумачний словник-довідник гуцульських говірок. Івано-Франківськ : ІФОЦППК, 2016. 176 с.

REFERENCES

1. Bevzenko, S. P. (1980) *Ukrainska dialektolohiia*. [Ukrainian dialectology]. Kyiv : Vyshcha shkola [in Ukrainian].
2. Hromyk, Yu., Yavorskyi, A. (2022). *Poliski dialekty v suchasni khudozhnii literaturi*. [Polissia dialects in modern fiction]. Lutsk : Vezha-Druk, [in Ukrainian].
3. *Hutsulska dialektna leksyka ta frazemika v ukrainskii khudozhnii movi. Slovnyk*. [Hutsul dialect vocabulary and phraseology in the Ukrainian literary language. Dictionary]. (2019). Ivano-Frankivsk : Misto NV [in Ukrainian].
4. Greshchuk, V. (2019). *Dialektna leksyka v romani M. Dochyntsia «Horianyn»*. [Dialectal vocabulary in M. Dochynets' novel "The Mountaineer"]. *Ukrainoznavchi studii*, 20, 129–140 [in Ukrainian].
5. Greshchuk, V. (2012). *Hutsulskyi dialekt u movi suchasnoi ukrainskoi literatury*. [Hutsul dialect in the language of modern Ukrainian literature]. *Visnyk Prykarpatskoho natsionalnoho universytetu. Filolohiia*. Vypusk XXXII–XXXIII. 214–219 [in Ukrainian].
6. *Etymolohichnyi slovnyk ukrainskoi movy: V 7 t.* [Etymological dictionary of the Ukrainian language]. T. 1: A–H. Kyiv : Naukova dumka, 1982 [in Ukrainian].
7. Zaporozhska, D. M. (2018). *Dialektyzmy v movi ukrainskykh rok-poezii 1980-kh rokiv XX stolittia (na materialii tekstiv "Brativ Hadiukinykh")*. [Dialectisms in the language of Ukrainian rock poetry of the 1980s of the 20th century (as evidenced by texts of the "Hadyukin Brothers")]. *Linhvistyka*. № 2, 11–18 [in Ukrainian].
8. Klieshchova, O. Ye. (2015). *Poetychnyi i muzychnyi talant Andriia Kuzmenka*. [The poetic and musical talent of Andriy Kuzmenko]. *Zbior raportów naukowych. „Literatura i kulturoznawstwo. Projekty naukowe. Wykonane na materiałach Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji 27.02.2015 – 28.02.2015 roku. Sopot – Warszawa: Wydawca: Sp. Z o.o. „Diamond trading tour”*, 114–118 [in Ukrainian].
9. Matveieva, N. (2025). *Sotsiokulturni aspekty spryiniattia surzhyku*. [Sociocultural aspects of the perception of Surzhik]. *Studia methodologica*, № 60. 99–108 [in Ukrainian].
10. Saharovskiy, A. A. Saharovskiy, A. A. (2011). *Materialy do Dialektnoho slovnyka Tsentralnoi Slobozhanshchyny (Kharkivshchyny)*. Vypusk 1. A – Obiasniatsia. [Materials for the dialect dictionary of Central Slobozhanshchyna (Kharkiv Region)]. OVV NMTs KhNU imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].
11. *Slovnyk z tvoriv Ivana Franka* online [Dictionary of Ivan Franko's works]. Retrieved from <https://slovnyk.me/dict/franko/%D0%BC%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B8> [in Ukrainian].
12. *Slovnyk ukrainskoi movy*. [Ukrainian language dictionary]. Kyiv : Naukova dumka, 1970–1980 [in Ukrainian].
13. *Slovnyk ukrainskoi movy* [Ukrainian language dictionary]. Kyiv : Naukova dumka, 2010–2024 [in Ukrainian].
14. Stetsyk, Kh. M., Dobrovolska, L. A. (2022). *Stylistychni funktsii dialektyzmiv u suchasni ukrainskii literaturi (na materialii romanu "Zalizna voda" Myroslava*

Laiuka). [Stylistic functions of dialectisms in modern Ukrainian literature (as evidenced by the novel “Iron Water” by Myroslav Layuk)]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka. Tom 33 (72) № 5. Ch. 1. 76–80. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.1/13> [in Ukrainian].

15. Tsyperdiuk, O. (2012). Hutsulski dialektyzmy v movi romanu “Neprosti” Tarasa Prokhaska. [Hutsul dialectisms in the language of Taras Prokhasko’s novel “The Difficulties”]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Filolohiia*. Vyp. 32–33. S. 242–250 [in Ukrainian].

16. Shkrumeliak, M. (2016). Tlumachnyi slovnyk-dovidnyk hutsulskykh hovirok. [Explanatory dictionary-reference of Hutsul dialects]. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

Стаття поширюється
на умовах ліцензії відкритого
доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 12.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.05.2026